

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Затверджено

На засіданні кафедри теорії та історії політичної науки
філософського факультету

Львівського національного університету імені Івана
Франка (протокол №1 від 27.08.2025 р.)

Завідувач кафедри _____ Шипунов Г. В.

Силабус з навчальної дисципліни
«Гендер і політика»,
що викладається в межах ОПП «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»
2022 рік вступу

Львів 2025

Назва курсу	Гендер і політика
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 «Соціальні та поведінкові науки», 052 «Політологія»
Викладач (-і)	Угрин Леся Ярославівна, кандидат політичних наук, доцент, лоцент кафедри теорії та історії політичної науки
Контактна інформація викладача (-ів)	lesya.uhryn@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/uhryn-lesia-yaroslavivna Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 204
Консультації по курсу відбуваються	Філософський факультет, вул. Університетська, 1 Онлайн-консультації
Сторінка курсу	https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-politology
Інформація про курс	Програма курсу передбачає поглиблення теоретичних знань, набутих студентством у процесі вивчення соціальної структури суспільства. Опанування курсу передбачає засвоєння знань про сутність гендерної рівності як складової частини інституту політики.

<p>Коротка анотація курсу</p>	<p>Навчальна дисципліна «Гендер і політика» є вибіркоvim курсом зі спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається в 8 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою, ECTS).</p> <p>У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекційні заняття – 26 год.; семінарські заняття – 13 год., самостійні завдання – 51 год.</p> <p>Дисципліна «Гендер і політика» є необхідною складовою професійної та практичної підготовки бакалаврів із політології. Вона дає можливість поглибити знання із сфер соціальних структур і соціальних відносин, соціології гендера.</p>
<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Основною метою курсу є ознайомлення слухачів і слухачок з поняттям гендерної стратифікації суспільства, гендерними особливостями формування і динамікою владних відносин у ньому, основ гендерної політики та руху за рівні права і можливості чоловіків і жінок. Окрім того, даний курс передбачає розгляд успішних моделей гендерної політики у західних (наприклад, скандинавських) суспільствах. Окрім теоретичних знань, студенти і студентки поглиблюють аналітичні вміння та навички критичного (в тому числі, гендерного) аналізу. Специфіка основного предмету дослідження цього курсу вказує на його міждисциплінарний характер.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Баллінгтон, Дж. (2011). Розширення прав і можливостей жінок з метою посилення політичних партій: Посібник з передової практики щодо сприяння участі жінок у політичному житті. Програма розвитку ООН, Національний демократичний інститут. http://issuu.com/undpukraine/docs/empowering-women-politparties-ua/1 2. Гендерна статистика України: сучасний стан, проблеми, напрями вдосконалення. – К., 2010. – 192 с. 3. Гендерні аспекти державної служби : монографія / [М. І. Пірен, Н. В. Грицяк, Т. Е. Василевська, О. М. Іваницька] ; за заг. ред. Богдана Кравченка. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. 336 с. 4. Грицяк Н. Формування гендерної політики в Україні: проблеми теорії, методології, практики : монографія / Наталя Грицяк. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 384 с. 5. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 344 с. 6. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові, та організаційні засади : навч. посіб. / за заг. ред. Н. І. Нижник, В. М. Олуйка. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2002, – 352 с. 7. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін та ін. ; за заг. ред. Ю.

	<p>В. Ковбасюка та ін. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.</p> <p>8. Галустян, Ю. М. (2014). Функціонування національного механізму реалізації гендерної політики: Аналітичний звіт за результатами проведення інтерв'ю з експертами у галузі гендерної політики; за підтримки Фонду народонаселення ООН в Україні. http://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/CEDAW_3%20surveys_%20UKR.pdf</p> <p>9. Карась, Т. (2014). Чи є для жінки місце у політиці або гендерні квоти: бути чи не бути? Я : гендерний журнал, 2, 31-34. http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3366</p> <p>10. Маєрчик М. Розвиток теорій гендеру і статі : [розділ книги]: Електронний ресурс: URI: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15668</p> <p>11. Марценюк Т. Діалог "Україна - Захід" у гендерній площині: огляд дискурсивних моментів семінару про участь жінок у політиці, або чому неможливо танцювати балет на футбольному полі: Електронний ресурс: URI: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/1397</p> <p>12. Марценюк Т. Антигендерні ініціативи на локальному рівні: Електронний ресурс: URI: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/2006</p> <p>13. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам: Електронний ресурс: URI: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/12117</p> <p>14. Марценюк Т. Феміністичний активізм в Україні у XXI столітті (фрагмент книги "Чому не варто боятися фемінізму"): Електронний ресурс: URI: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/14813</p> <p>15. Марценюк, Т. О., Оксамитна, С. М. (2019). Громадська думка щодо гендерних квот та жінок у політиці в Україні. Наукові записки НаУКМА. Соціологія, 2, 3-15. http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16768</p>
Тривалість курсу	90 год
Обсяг курсу	39 год аудиторних 3 них 26 годин лекцій. 51 годин самостійної роботи

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті успішного проходження навчальної дисципліни «Гендер і політика» студент набуде:</p> <p><i>Спеціальні (фахові) компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. • Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. • Здатність аналізувати та прогнозувати особливості впливу соціальних груп, груп інтересів та груп тиску на політичну реальність, організація та здійснення діяльності з захисту групових інтересів в політичному процесі. <p><i>Програмні результати навчання після вивчення навчальної дисципліни «Гендер і політика»:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. • Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; • Застосовувати теорії соціальної стратифікації, групової взаємодії, діяльності груп інтересів та груп тиску на місцевому, регіональному та державному рівні здійснення публічної політики. <p>Після завершення курсу студент повинен:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аспекти залученості жінок у політику в Україні: суспільні та партійні чинники; • Гендерна політика та інституційні механізми її реалізації в Україні; • Стан гендерних відносин у сфері політики у світі і в Україні; • Міжнародні зобов'язання України у сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аналізувати гендерну політику України та зарубіжних держав; • Застосовувати механізми щодо впровадження гендерної рівності чоловіків та жінок у політиці; • Розбиратись у механізмах розширення прав та свобод жінок, задля забезпечення пропорційного представництва жінок у політиці.
<p>Ключові слова</p>	<p>Урядові відносини,</p>

Формат курсу	Очний
теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із дисциплін «Вступ до спеціальності», «Історія політичних вчень 4 частина»».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації Лекції Колаборативне навчання Дискусії Он-лайн навчання (на платформах ZOOM та Microsoft Teams).
Необхідні обладнання	Проектор Роздатковий матеріал Навчально-методичні рекомендації Програмне забезпечення для доступу до платформ ZOOM та Microsoft Teams.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: 45 балів – усні відповіді на семінарських заняттях та виконання домашніх завдань 5 балів – самостійна творча робота (есе) 50 балів – підготовка проекту-кампанії Підсумкова максимальна кількість балів – 100 балів.

<p>Питання до заліку чи екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Значення поняття «гендер». 2. Психологічні концепції гендера. 3. Соціологічні парадигми гендера. 4. Перешкоди до встановленню паритетного суспільства в Україні. 5. Суб'єктами гендерної політики? 6. Фактори впливу на формування і реалізацію гендерної політики. 7. Пріоритетні напрями державної політики щодо забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків і жінок. 8. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. 9. Особливості гендерного підходу до аналізу соціальних процесів у суспільстві: світовий досвід для України. 10. Гендерні стереотипи і їх вплив на діяльність державних службовців. 11. Формування гендерної культури в суспільстві: державно-управлінський аспект. 12. Управління гендерними процесами в державній політиці. 13. Роль організацій громадянського суспільства у впровадженні гендерної рівності. 14. Гендерна освіта в професійній підготовці державних службовців і службовців органів місцевого самоврядування. 15. У чому полягає значення гендерного підходу до суспільного розвитку? 16. Вплив гендерних стереотипів на соціалізацію особистості. 17. Прояв гендерного аспекту у культурі державного управління? 18. Завданням державного управління із забезпечення ходу реалізації заходів у сфері здійснення гендерної рівності. 19. Наслідки гендерної нерівності в політиці в Україні. 20. Механізми досягнення гендерної рівності. 21. Гендерна статистика. 22. Конституційні гарантії рівноправності. 23. Прискорення міжнародних гендерних трансформацій. 24. Бар'єри на шляху до змін у сфері гендерних відносин. 25. Гендерного інтегрування. 26. Впровадження гендерних стратегій в країнах ЄС. 27. Впровадження гендерних стратегій в Скандинавських країнах. 28. Впровадження гендерних стратегій в країнах СНД. 29. Впровадження гендерної політики в діяльності органів державної влади. 30. Стратегія гендерної політики в Україні.
<p>Опитування</p>	<p>Анкета-оцінка з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

ДОДАТОК

Схема курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Тиж. 1. 4 акад. год.	Тема 1: Стать і гендер: особливості визначення та співвідношення понять. - Тлумачення поняття «гендер» - Співвідношення понять «стать» та «гендер»	Лекція Дискусія	Презентація, Навчально-методичні матеріали	1-15	Бесіда Дискусія	
Тиж. 2. 2 акад. год.	Тема 2: Поняття "статі" та "гендеру". Гендерні виміри політики. - Поняття «стать» та «гендер»: підходи до трактування; - Гендерні виміри політики; - Гендерна політика держави.	Лекція	Презентація, Навчально-методичні матеріали	1-15	Усне опитування	

<p>Тиж. 3. 4 акад. год.</p>	<p>Тема 3. Гендерні студії в сучасних суспільно-поведінкових науках.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гендерний аспект соціально-поведінкових дисциплін; - Гендер: політичний аспект; - Новітні підходи до трактування та осмислення гендеру у політичній науці. 	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>	<p>1-15</p>	<p>Усне опитування, Підготовка міні-проекту</p>	
<p>Тиж. 4 - 5. 6 акад. год.</p>	<p>Тема 4. Історичні форми вияву гендерної нерівності в політиці</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискурс гендеру в політиці: історична ретроспектива; - Механізм забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків і жінок; - Основні досягнення, проблеми та невдачі щодо сприяння гендерній рівності та розширення прав і можливостей жінок. 	<p>Дискусія, групова робота</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>	<p>1-15</p>	<p>Усне опитування Тест</p>	
<p>Тиж. 6. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 5. Політико-філософські течії, що звертаються до проблем статі та гендеру. Фемінізм.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Філософсько-політичний підхід до трактування «гендеру»; - Досвід зарубіжних країн у побудові гендерних стратегій; - Світові тенденції гендеризації і пріоритети гендерної політики в Європі. 	<p>Лекція, групова робота, дискусія</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>	<p>1-15</p>	<p>Написання міні-есе</p>	

<p>Тиж. 7. 3 акад. год.</p>	<p>Тема 6. Третя хвиля фемінізму. Включення проблематики ЛГБТ в жіночий рух.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особливості фемінізму та гендерних практик під час третьої хвилі фемінізму; - Проблематика ЛГБТ та жіночого руху; - Фемінізм як джерело гендерної політики. 	<p>Лекція, групова робота</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>	<p>1-15</p>	<p>Усне опитування, Тест</p>	
<p>Тиж. 8. 2 акад. год.</p>	<p>Тема 7. Гендерні стереотипи в політиці.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Трансформація соціальних ролей чоловіків та жінок; - Гендерна паритетність; - Гендерні стереотипи – як ресурс обмеження та контролю влади. 	<p>Лекція Бесіда-дискусія</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>	<p>1-15</p>	<p>Груповий проєкт</p>	
<p>Тиж. 9-10. 5 акад. год.</p>	<p>Тема 8. Проблема правового статусу та рівності за гендерною ознакою</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законодавча база щодо забезпечення гендерної рівності; - Закони зарубіжних країн з гендерної рівності; - Стратегії гендерної рівності. 	<p>Лекція Дискусія</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>	<p>1-15</p>	<p>Усне опитування Груповий проєкт Написання міні-есе</p>	
<p>Тиж. 11. 3 акад. год.</p>	<p>Тема 9. Політична участь, поведінка, культура та гендер</p> <ul style="list-style-type: none"> - Трансформація інституту політичної участі; - Просвітницькі кампанії та підтримка участі жінок у політиці; 	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>	<p>1-15</p>	<p>Усне опитування Тест</p>	

	- <i>Якість політичної діяльності чоловіків та жінок</i>					
Тиж. 12. 2 акад. год.	Тема 10. Гендерне питання у виборчому процесі - Представництво жінок та чоловіків у виборчих списках; - Гендерна диспропорція; - «Позитивна дискримінація» як фактор обмеження жіночого представництва в політиці.	Лекція	Презентація, Навчально-методичні матеріали	1-15	Тест	
Тиж. 13-14. 6 акад. год.	Тема 11. Гендер та лідерство. Фемінні та маскулінні риси в образі лідера - Гендерний аспект політичного лідерства; - Формування образу політичного лідера: фемінні та маскулінні ознаки.	Лекція	Презентація, Навчально-методичні матеріали	1-15	Усне опитування Написання міні-есе	
Тиж. 15. 3 акад. год.	Тема 12. Гендерні аспекти міжнародної політики. Поняття гендерної політики держави. - Гендерні аспекти державної політики; - Питання гендерної рівності у стратегіях європейських та міжнародних інституцій; - Гендерні стереотипи в суспільній свідомості і в політиці.	Лекція	Презентація, Навчально-методичні матеріали	1-15	Тест Груповий проект	
Тиж. 16. 2 акад. год.	Тема 13. Гендерна політика в стабільних демократіях, традиційному та посткомуністичному суспільствах.	Лекція, Бесіда-дискусія	Презентація, Навчально-методичні матеріали	1-15	Написання есе Тест	

	<p><i>Проблеми та виклики гендерної політики України.</i></p> <ul style="list-style-type: none">- <i>Гендерна політика в суспільстві;</i>- <i>Гендерна політика в Україні: проблеми формування і реалізації.</i>					
--	--	--	--	--	--	--